

АНАЛІЗ ОБСЯГІВ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

© Грицай О.І., 2007

За даними Державного комітету статистики України наведено результати аналізу обсягів капітальних інвестицій у Львівській області за джерелами фінансування, обсягів інвестицій у економіку загалом та у будівництво зокрема. Подано аналітичні висновки, які дають змогу стверджувати, що розвиток економіки залежить від будівельної галузі, а вона ще одержує дуже малу частку інвестицій.

In this article, according to the State Committed of Statistics of Ukraine results of the analysis of quantity capital investments in Lviv Region as to the sources of finance, quantity of investments in economy in all and in building separately are given. The article contains analytical conclusions, which allow to state that development of economy depends on building branch and that gets very low part of investments.

Постановка проблеми. Розвиток країни залежить від обсягу інвестицій у будь-яку галузь економіки, а особливо у будівельну. Важливим завданням є визначення зміни складу, структури та динаміки інвестицій, отриманих за різними формами фінансування. Інформаційною базою такого дослідження є аналіз статистичних даних.

Аналіз досліджень. Українські вчені значну увагу приділяють проблемам залучення інвестицій, механізмам їх розподілу та методам управління інвестиційними проектами. Так, в роботі А. Сігайова розглянуто питання розподілу інвестицій в основний капітал за галузями економіки [1], а Л. Мусіна аналізує шляхи активізації інвестиційної діяльності в Україні і зазначає, що іноземні інвестиції мають велике значення для розвитку економіки України [2]. В. Поколенко зазначає, що інвестиційні проекти треба відбирати за критеріями ефективності інвесторів та підрядних організацій, а інвестиції повинні надходити до замовника на основі ефекту їх використання з урахуванням потреб національної економіки [3]. У роботі С. Бушуєва розглянуто методи управління інвестиційними проектами [4], а в праці У. Шарпа викладено поняття інвестицій та їх використання [5]. О. Бичков розглядає інвестиції як основний економічний фактор відтворення житла [7].

Цілі статті. Визначити внесок різних видів інвестицій та проаналізувати їх обсяг у будівництві.

Основний матеріал. Інвестиції – це порівняно нове як для України, так і для інших пострадянських країн загалом поняття. В період централізованого планового господарства широко застосовувалось поняття “капітальні вкладення”, під яким розуміли витрати на відновлення основних фондів, передбачаючи будівельно-монтажні роботи, придбання обладнання тощо. Враховуючи важливість інформації про капітальні вкладення (інвестиції в основний капітал), Державний комітет статистики України і надалі продовжує її публікувати. До обсягів інвестицій в основний капітал вводять витрати на нове будівництво, реконструкцію, розширення і технічне переобладнання діючих підприємств всіх видів економічної діяльності, витрати на будівництво об’єктів житлово-комунального призначення, витрати на придбання машин і обладнання без здійснення капітального будівництва.

З переходом до ринкових форм господарювання в науковій літературі і практиці почали застосовувати ширше поняття “інвестиції”. „Інвестиції” – слово іншомовного походження (з лат. Investio, нім. Investition) – в перекладі означає довгострокове вкладання капіталу в будь-яке підприємство з метою отримання прибутку [6]. У найширшому розумінні слово “інвестувати” означає вкласти гроші сьогодні, щоб одержати їх з сумою прибутку в майбутньому. Зазвичай з цим процесом пов’язані два найважливіші фактори – час і ризик, оскільки вкладати гроші у необхідній кількості потрібно сьогодні, а винагорода, розмір якої невідомий, надходить пізніше, якщо надходить взагалі [5]. Інвестиції, на відміну від капітальних вкладень, розглядають як вкладення капіталу не тільки у відтворення основних засобів, але і у приріст нематеріальних активів, оборотних активів та різні фінансові інструменти.

Інвестування економіки країни сприяє її розвитку за рахунок введення в дію основних фондів. Інвестиції складаються з коштів різних видів. Введення основних фондів також відбувається за рахунок таких видів фінансування. Визначення питомої ваги інвестицій за різних форм фінансування і обсягів інвестицій у таку галузь економіки, як будівництво, є важливим завданням.

У перехідний період в Україні відбувається розшарування власності за такими формами: державна, комунальна, приватна, колективна та міжнародних організацій і осіб.

Інвестиції в основний капітал розподіляються на: кошти державного бюджету, кошти місцевих бюджетів, власні кошти підприємств та організацій, кошти іноземних інвесторів, кошти населення на індивідуальне житлове будівництво, кредитів банків, інших джерел фінансування.

У табл. 1 наведено дані [8–9] про інвестиції в основний капітал за джерелами фінансування у Львівській області за січень – вересень 2006 року та аналогічний період 2002 року в тис. гривень у фактичних цінах тих періодів.

Як видно з табл. 1, за аналізований період у Львівській обл. обсяги капітальних інвестицій зросли майже в 6 разів.

Зростання інвестицій спостерігається за усіма видами фінансування, крім інвестицій за рахунок коштів державного бюджету, обсяг яких зменшився майже у 2 рази, а питома вага – у 10 разів.

Інвестиції за рахунок коштів місцевих бюджетів зросли у 3,9 раза, але їхня питома вага частково зменшилась.

Інвестиції за рахунок власних коштів підприємств та організацій зросли більше як у 10 разів і їх питома вага також збільшилась майже у 2 рази.

Інвестиції за рахунок кредитів банків та інших позик за період 2002–2006 рр. зросли у 7,4 раза, їхня питома вага також зросла, але не так значно. Цей вид інвестування порівняно із країнами з розвинутою ринковою економікою ще не дуже поширений, хоча спостерігається позитивна тенденція на збільшення таких інвестицій. Для цього потрібно зменшити процентні банківські ставки за кредити та позики.

Інвестиції за рахунок коштів іноземних інвесторів зросли у 7 разів, також збільшилась їх питома вага. Істотним недоліком інвестиційного клімату є те, що іноземні інвестиції становлять таку малу частку.

Інвестиції за рахунок коштів інвестиційних фондів за аналізований період зросли понад 9 разів, а їхня питома вага залишилась практично незмінною.

Інвестиції за рахунок коштів населення на індивідуальне житлове будівництво зросли практично у 5 разів, але їхня питома вага за цей період зменшилась. Це означає, що населення ще має малі заощадження і не може за свій рахунок значно збільшити фінансування житлового будівництва, хоча потреба в житлі ще дуже велика.

Інвестиції за рахунок інших джерел фінансування зросли у 6,8 раза, також частково зросла і їхня питома вага.

Загалом обсяг і питома вага інвестицій за рахунок державного фінансування значно зменшилися, що свідчить про переважання недержавних форм фінансування, що відповідає процесу становлення ринкової економіки України.

Аналіз зміни складу, структури та динаміки капітальних інвестицій за джерелами фінансування у Львівській обл.

Вид джерела формування	Обсяг інвестицій				Відхилення	
	за січень–вересень 2002 року		за січень–вересень 2006 року		тис.грн.	%
	тис.грн.	%	тис.грн.	%		
Разом	705 764	100	4002289	100	3296525	-
зокрема за рахунок:						
коштів державного бюджету	263 426	37,3	153 708	3,9	-109718	-33,4
коштів місцевих бюджетів	26 738	3,8	105 296	2,6	78558	-1,2
власних коштів підприємств та організацій	231 978	32,9	2 486 127	62,1	2254149	29,2
кредитів банків та інших позик	88 168	12,5	651 033	16,3	562865	3,8
коштів іноземних інвесторів	19 048	2,7	133 812	3,3	114764	0,6
коштів інвестиційних фондів	3 528	0,5	32 419	0,8	28891	0,3
коштів населення на індивідуальне житлове будівництво	3 6179	5,1	188 708	4,7	152529	-0,4
інших джерел фінансування	36 699	5,2	251 186	6,3	214487	1,1

Важливо проаналізувати зміну обсягу інвестицій в основний капітал за окремими видами економічної діяльності. Особливу увагу привертають інвестиції у будівництво, оскільки це галузь, яка повинна швидко розвиватись, тому що задовольняє соціальні та виробничі потреби суспільства і може давати достатньо великі прибутки. Із збільшенням обсягів будівництва збільшиться виробництво у суміжних галузях, зростатимуть доходи бюджетів та громадян; розширюватиметься зайнятість населення.

Розмір інвестицій загалом в економіку м. Львова та зокрема у будівництво наведено в табл. 2 у фактичних цінах за 2002–2005 рр. [9].

Таблиця 2

Аналіз динаміки обсягу інвестицій в основний капітал економіки м. Львова та у будівництво

Роки	2002	2003	2004	2005
Обсяг інвестицій в основний капітал, млн.грн.	939,2	1348	1882	2578
Зокрема у будівництво, млн.грн.	15,6	36,4	61,8	52,8
Питома вага інвестицій у будівництво в загальному обсязі інвестицій, %	1,7	2,7	3,3	2,0
Відхилення від базового року				
– абсолютне, млн. грн.	-	20,8	46,2	37,2
– відносне, %	-	2,3	4,0	3,4

Як видно із табл. 2, обсяги інвестицій в основний капітал за аналізований період зросли більше як у 2,5 раза. Обсяги інвестицій у будівництво зросли за цей же період майже у 3,5 раза. Істотним недоліком є те, що питома вага інвестицій у будівництво дуже мала і практично не змінюється з часом, а для кращого функціонування цієї галузі потрібно значно більше інвестицій. Аналогічна ситуація характерна і для економіки Львівської області. Зростання темпів розвитку окремих видів економічної діяльності, особливо будівництва, є закономірним явищем для розвиненої ринкової економіки та відображає найважливіші функції регулювання економічного розвитку держави.

Будівництво має набути статусу базової галузі життєдіяльності та державної підтримки, що має великий мультиплікаційний ефект для прискорення економічного розвитку України. Враховуючи це, для розвитку будівельної галузі необхідне створення ефективної системи державного регулювання, що міститиме формування економіко-правових основ, запровадження системи державного регулювання, мінімізації ризиків, захисту інтересів кредиторів та інвесторів.

Головним економічним механізмом впровадження нової державної політики має бути розширення платоспроможного попиту населення на житло як товар, а також зміна форм і методів фінансування будівництва.

Висновки. Результати аналізу обсягів капітальних інвестицій за джерелами фінансування у Львівській області показали, що найбільша питома вага належить інвестиціям від власних коштів підприємств та організацій – вони становлять до 2/3 всіх інвестицій, а решта коштів за питомою вагою мало відрізняються між собою.

Залучення зовнішніх інвестицій є важливим завданням для регіону, адже своїх власних коштів ще замало. Для збільшення питомої ваги іноземних інвестицій потрібно кардинально змінити на краще інвестиційний клімат.

Розвиток економіки залежить від будівельної галузі, а вона ще одержує дуже малу частку інвестицій. Для покращання ситуації потрібно створити ефективну систему державного регулювання цієї галузі та сприятливіші умови для інвесторів.

Хоча у статті проаналізовано незначну частину питань, які виникають під час розгляду проблем інвестування, але викладені результати можуть бути основою для виконання нових досліджень.

Перспективою подальших досліджень є аналіз обсягів інвестицій у житлове будівництво та введення в експлуатацію житлових будинків.

1. Сігайов А.О. *Моделювання інвестиційного попиту в Україні* // Зб. наук. праць, Спецвипуск до № 7–8 “Інвестиції XXI століття”. – К.: НДЕІ, 2003. – С. 121–124. 2. Мусіна Л.О. *Шляхи активізації інвестиційної діяльності в Україні* // Зб. наук. праць: Спецвипуск до № 7-8 “Інвестиції XXI століття”. – К.: НДЕІ, 2003. – С. 3–7. 3. Поколенко В. О. *Формування раціональної програми втілення проектів інвестицій інтегрованим методом балансу інвестиційних критеріїв* // Зб. наук. праць “Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин”. – К.: КНУБА, 2002. Вип. 11. – С. 38–54. 4. Бушуев С.Д., Морозов В.В. *Динамическое лидерство в управлении проектами*. – К.: Украинская ассоциация управления проектами, 2000. – 308 с. 5. Шарп У. Ф. Джеффри А., Бейли В. *Инвестиции*. – М.: Инфра-М, 1999. – 1026 с. 6. Тьюлз Р., Бредли Э., Тьюлз Т. *Фондовый рынок: Пер. с англ.* – 6-е изд. – М.: ИНФРА-М, 1997. – VIII. – 648 с. 7. Бичков О.П. *“Економічні фактори відтворення житла* // *Формування ринкових відносини в Україні*. – К.: НДЕІ, 2004. – № 9. – С.248–252. 8. *Статистичний бюлетень Економічне і соціальне становище Львівської області у 2002 році* // *Львівське обласне управління статистики / Відпов. за випуск І. Мельник*. – 2002. – 230 с. 9. www.stat.lviv.ua.